

نوای خوش قرآن

گفت‌وگو با امیرحسین کاکازاده، معلم کلاس قرآن

مریم موسوی

عضو هیات تحریریه

اشاره

آیا تا به حال به این موضوع اندیشیده‌اید که چه کاری می‌توانید انجام دهید تا کلاس قرآن برای بچه‌ها جذاب‌تر شود؟

مجموعه «سُروِستان» برای بچه‌ها و معلمان قرآن نامی آشناست. این مجموعه که به همت تعدادی از دوستان و فعالان قرآنی کشور و با هدایت امیرحسین کاکازاده راه‌اندازی شده، در واقع کاری کرده است که معلم در کلاس درس بتواند با تأسی به کتب درسی و با روشی نو و متنوع، فضای کلاس را عوض کند.

در این شماره گفت‌وگوی کوتاهی با امیرحسین کاکازاده، معلم قرآن دوره ابتدایی، انجام داده‌ایم؛ معلمی که با صدای گرم خود، بچه‌ها را شیفته کلاس قرآن می‌کند.

□ امیرحسین کاکازاده هستیم؛ معلم قرآن

دبستان با ۱۲ سال سابقه تدریس در مراکز آموزشی و در دوره ابتدایی. با توجه به نیاز نونهالان، همواره دغدغه آموزش بهتر در عرصه قرآنی را داشته‌ام. متولد سال ۶۸ هستم و در خانواده‌ای فرهنگی رشد یافته‌ام.

قاری قرآن هستم و از کودکی با این کتاب آسمانی مأنوس بوده‌ام. عضو گروه هم‌آوایی بین‌المللی «الغدیر» و مدیر مجموعه سُروستان نیز هستم. با تأسیس مجموعه سُروستان، فعالیت تخصصی خود را آغاز کردم و هدایت این مجموعه را بر عهده گرفتم. علاوه بر حضور در

گروه بین‌المللی هم‌آوایی الغدیر، به کمک تعدادی از کودکان و نوجوانان قرآنی کشور، در زمینه‌های قرآنی و فرهنگی برای دانش‌آموزان دوره‌های مختلف تحصیلی به تولید آثاری

در این زمینه پرداخته‌ام. اولین گندم، دومین گندم و سومین گندم مجموعه‌هایی هستند که سرودستان تولید و منتشر کرده است. این مجموعه‌ها حاوی سرودها و پیام‌های قرآنی کتاب قرآن و هدیه‌های آسمان دوره دبستان هستند که در قالب یک لوح فشرده صوتی و یک لوح تصویری در هر آلبوم و با صدای بنده تولید شده است. در توضیح این اثر می‌توانم بگویم که خواندن قرآن را از کودکی آغاز کرده‌ام و از همان زمان با این کتاب انس و الفت یافته‌ام.

■ لطفاً از شروع فعالیت خود در سرودستان بگویید.

□ من به حرفه آموزش علاقه‌مند بودم و از سال ۸۷ وارد عرصه تدریس در دوره ابتدایی شدم. چندین سال نیز در همین دوره تحصیلی معاون پرورشی بوده‌ام. در حال حاضر هم آموزگار پایه اول ابتدایی هستم و همچنین دوره ابتدایی قرآن تدریس می‌کنم. در سال‌های اخیر تمرکز روی پایه اول و تدریس در این پایه بوده است. در کنار شغل معلمی، همواره علاقه زیادی نیز به همخوانی و سرود داشتم، به طوری که در زمان نوجوانی گروهی را راه‌اندازی کردیم و در هر جلسه که دور هم جمع می‌شدیم، آیاتی از قرآن و یا سرودی را همخوانی می‌کردیم.

به نظر من کتاب‌های ابتدایی به مکمل آموزشی نیازمندند. در این میان، یکی از نقاط قوت کتاب‌های فعلی دبستان، وجود سروده‌های متعدد در زمینه آموزش و ارتباط بهتر است. توضیح اینکه نونهالان کلاس اولی تازه وارد فضای آموزشی شده‌اند و تا قبل از این، در فضای پیش‌دبستانی بوده‌اند. بنابراین، معلم باید مجموعه‌ای در اختیار داشته باشد که بتواند با آن فضای کلاس را تلطیف کند و باعث جذب دانش‌آموز به کلاس درس شود. متأسفانه یکی از ضعف‌های کلاس‌های

آموزشی ما ارائه نشدن محتوای گرافیکی با ظاهری مطلوب و نبود ارتباط سمعی و بصری میان کودک و کتاب است.»

کاکازاده با اشاره به مجموعه اولین گندم اظهار داشت: «در تابستان سال ۹۵ فعالیت رسمی خود را با عنوان سرودستان آغاز کردم. طرح و فعالیت در قالب سرود و همخوانی کودکانه انجام شد و محتوایی را برای کتاب قرآن کلاس اول تهیه و تولید کردیم و پس از همفکری با دوستان در دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتب درسی، تصمیم بر آن شد که تمرکز بر قسمت‌هایی باشد که در مجموعه‌های دیگر کار نشده است و جای خالی آن در آن زمان احساس می‌شود. در نتیجه پس از یک سال فعالیت، اولین آلبوم ما با عنوان اولین گندم تولید و منتشر شد.»

وی با اشاره به اینکه کودک در کلاس اول تازه وارد فضای آموزشی شده است و سواد ندارد، گفت: «در این زمان همه چیز برای او ناشناخته است و به همین خاطر، سخت ارتباط برقرار می‌کند. این تخصص مربی و معلم است که کودکان را جذب کند اما خودش به تنهایی نمی‌تواند این کار را انجام دهد. در واقع، کتاب پایه اول با توجه به اینکه کودکان باسواد نیستند و در سال تحصیلی باسواد می‌شوند، هدفش مفاهیم قرآن است و پایه‌های روخوانی را تقویت می‌کند. ما در این مجموعه، سرودها و پیام‌های قرآنی را مبنای اصلی دانسته‌ایم. در کتاب نیز کودکان چندین سوره کوچک را می‌آموزند و از اواسط تا پایان سال می‌توانند لوحه‌خوانی را فراگیرند.»

کاکازاده با اشاره به اینکه همچنان مشغول تولید مجموعه‌های جدید هستند و به یاری خدا این تولیدات به زودی منتشر می‌شوند، افزود: «سرودستان درجه متفاوتی را به روی سرود و همخوانی کودکانه باز کرده است. ما هم متن و هم سبک را برای معلمان قرار دادیم تا به راحتی بتوانند با دانش‌آموزان تمرین کنند و با آن ارتباط برقرار سازند.»

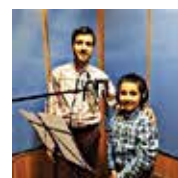
مدیر مجموعه سرودستان در تشریح این مجموعه گفت: «آلبوم‌های این مجموعه حاوی سرودها و پیام‌های قرآنی، کتاب قرآن و هدیه‌های آسمان هستند و ما این قطعات را با آواها و نغمات دلنشین برای کودکان و نونهالان تولید کرده‌ایم. همچنین از دیگر تولیدات مجموعه سرودستان، قطعاتی

معلم در کلاس درس می‌تواند با تاسی به کتب درسی و با روشی نو و متنوع، فضای کلاس را عوض کند

ما در مجموعه سرودستان، برای هر پیام قرآنی یک سرود ساختیم که قبل از پخش پیام قرآنی، این سرود با همان مضمون، ذهن کودک را آماده دریافت پیام قرآنی کند

با موضوعات مختلف دینی و آیینی است که از جمله آن‌ها می‌توان قطعه محبوب «چهارده ماه» را نام برد که به چهارده معصوم - علیهم‌السلام - هدیه شده است. این مجموعه با استقبال زیادی روبه‌رو شده و از شبکه‌های مختلف صدا و سیما نیز پخش می‌شود.

یکی از پیام‌های کتاب به‌عنوان مثال عبارت «و بِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا» است که در کتاب درسی مرتبط با این عبارت قرآنی، ترجمه پیام و تصویری کشیده شده است و ما در این مجموعه برای این پیام قرآنی، سرود قرآنی ساختیم و قبل از پخش پیام قرآنی، این سرود با همان مضمون پیام پخش شده تا ذهن کودک آماده دریافت پیام قرآنی شود و چون با زبان خودش سرودی می‌خواند که مرتبط با پیام قرآنی است، به شناخت کودک نیز کمک شایانی می‌کند.

کاکازاده با اشاره به اینکه در تولید این مجموعه‌های کودکانه از تکنیک «آکاپلا» استفاده شده است، افزود: «آکاپلا یکی از جدیدترین تولیدات موسیقی است که بدون استفاده از ساز و تنها به کمک آوا و کلام تولید می‌کنیم. این آواها برای بچه‌ها جذاب‌اند و باعث جذب بیشتر آنان می‌شوند؛ به طوری که کودکان وقتی آن‌ها را می‌خوانند، با آن‌ها ارتباط برقرار می‌کنند و این همخوانی برایشان لذت‌بخش است.

مجموعه آلبوم‌های صوتی و تصویری گروه سرودستان، برای تمامی مؤسسات قرآنی قابل استفاده است و با همکاری مؤسسه «ندای آسمانی» و با نظارت دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتب درسی انجام شده است.»

■ آیا شما برای هر چه جذاب‌تر کردن کتاب‌های قرآنی دبستان از روش‌های تدریس خلاقانه نیز استفاده می‌کنید؟

□ کتاب‌های قرآنی جدید در مقایسه با کتاب‌های قرآنی سال‌های گذشته، بهتر و کودک‌پسندتر شده‌اند اما نکته‌ای که وجود دارد این است که ما با کودک سروکار داریم و قرآن نیز فضای خاصی دارد؛ از این‌رو اینکه انس با قرآن به چه شکل انجام می‌شود، بسیار حائز اهمیت است. در این کتاب‌ها لوحه‌های خوبی نیز اضافه شده است که کودکان با استفاده از آن‌ها ترکیب‌خوانی را می‌آموزند. یکی از اهداف طرح تدبیر در قرآن،

جذاب‌سازی فضای کلاس‌های درس بوده است. ما در این راستا تألیف سرودها و پیام‌های قرآنی کتاب را با زبان کودکان شروع کردیم. این قطعات در استودیو تولید شده‌اند و معلمی که در کلاس تدریس می‌کند، جدا از دغدغه آموزش قرآن و جذب مخاطب، می‌تواند فضای کلاس را نیز با این آثار تغییر دهد. اگر شما لوح و مجموعه‌ای در دست نداشته باشید و بخواهید فقط کتاب را تدریس کنید، فضای کلاس خشک و بی‌روح خواهد بود؛ از این‌رو، معلم باید ابزارهایی داشته باشد تا بتواند این فضا را برای کودکان تلطیف کند.

دوره تحصیلی ابتدایی را به دو دوره اول و دوم تقسیم می‌کنند و پایه‌های اول تا سوم در دوره اول، و پایه‌های چهارم تا ششم در دوره دوم قرار می‌گیرند. در دوره اول انگیزه خواندن کودکان به‌ویژه در قرآن بالاست و از این‌رو این موضوع حائز اهمیت است که چه محتوایی برای آن‌ها در نظر گرفته شود. برای مثال، در پایه‌های دوم و سوم از رنگ و لعاب کتاب کم شده است؛ به این معنی که در کتاب اول، دوازده سرود وجود دارد و کودک با پیام‌ها و سرودهای قرآنی درگیر شده است اما در پایه‌های دوم و سوم این موضوع کم‌رنگ‌تر شده و بیشتر به اصل خواندن و یادگیری قرآن پرداخته شده است و از این نظر، قدری جای کار دارد.

■ با توجه به فراهم نبودن امکان برخورداري همه مدارس کشور از معلم قرآن، اگر معلمی غیر از معلم قرآن بخواهد این کتاب را تدریس کند، آیا از پس این مسئولیت برخواهد آمد؟

□ از اهداف آموزش و پرورش این است که معلم اصلی این کتاب را تدریس کند؛ چون معلم کلاس اول بیشترین ارتباط را با کودک دارد و کودکان بیشترین وقت را با معلم اصلی می‌گذرانند. از این‌رو توصیه شده است که قرآن را همین معلم تدریس کند، اما سؤال این است که آیا معلم اصلی این تخصص را دارد یا خیر. در این راستا، کتاب پایه اول این ویژگی را دارد که معلم اصلی نیز می‌تواند آن را تدریس کند و این کار شدنی است. از سویی، این معلم اغلب اطلاعات خوبی دارد و از سوی دیگر با کودکان بکری روبه‌روست که باید روش‌های مختلفی را برای آموزش آن‌ها

به کار گیرد و آنان را جذب کند، اما باز هم موضوع تخصص مطرح است.

■ در برخی مدارس، معلم ورزش یا ناظم به کودکان قرآن تدریس می‌کند. آیا واقعاً تخصص در این حوزه اهمیتی ندارد؟ آیا اشکالی بر کتاب وارد است که برخی دانش‌آموزان نمی‌توانند با آن ارتباط برقرار کنند؟

□ در گذشته کتاب‌های گویا یا چنین مجموعه‌هایی نبود و تخصص اهمیت ویژه‌ای داشت اما در حال حاضر با وجود چنین ابزارهایی، اگر معلم تخصص کافی نیز نداشته باشد، می‌تواند با بهره‌گیری از آن‌ها آموزش را پیش ببرد.

معلم در کلاس درس، زمان خوبی برای آموزش در اختیار دارد اما حجم سایر دروس نیز در پایه اول زیاد است و از این‌رو، کمتر معلمی پیدا می‌شود که اگر بخواهد به آموزش قرآن بپردازد، کارش خیلی ایده‌آل پیش برود؛ چون هم و غم معلم، باسوادشدن کودک است و در آخر سال والدین انتظار دارند که کودکشان خواندن و نوشتن یاد گرفته باشد. فقط مدرسی که رویکرد قرآنی دارند، بیشتر به آموزش قرآن می‌پردازند.

اهدافی که ما در مجموعه سرودستان داشته‌ایم، در راستای آموزش قرآن با بهره‌گیری از سرود بوده است. برای تولید این مجموعه‌ها زمان زیادی را صرف کرده‌ایم. من اغلب روزها پس از تدریس در مدرسه به استودیو می‌رفتم و تا نیمه‌های شب، این کار را با همکاران آماده می‌کردیم. نکات مهمی را در رابطه با آموزش قرآن کودکان مورد توجه قرار داده‌ایم؛ چرا که به دلیل قرآنی بودن کار، ذره‌بین‌ها و چارچوب‌ها دقیق‌تر می‌شوند. با توجه به وجود مناطق محروم در کشور، که امکانات کمتری دارند، گستره توزیع این مجموعه بیشتر در همان مناطق بوده است. از این مجموعه بازخوردهای خوبی دریافت کرده‌ایم. یکی از بازخوردها، ویدیویی است که معلمی از کلاسش در جنوب کشور برای ما ارسال کرده که نشان می‌دهد این مجموعه به آن منطقه رسیده است و فضای کلاس با این مجموعه تغییر یافته و کودکان توانسته‌اند با آن ارتباط برقرار کنند.

■ لطفاً از همراهاتان در مسیر به ثمر

رسیدن این مجموعه بگوئید.

□ خدا را شاکرم که توفیق دارم در این راه قدم بر دارم و برای کودکان و دانش‌آموزان کشور سربلندم ایران، کاری انجام دهم. در این راه دوستان زیادی با بنده همراهی داشته‌اند که به رسم ادب و تشکر از این عزیزان یاد می‌کنم؛ آقایان: محمد مهترانی، هادی نصیری، احسان جاودان، امیر کاشی، علی افسری، حسن صفری، مهدی شکارچی، وحید احمدی، محمدمهدی کاکازاده، حسین رضوانفر، محمدهادی عظیمی، و محمدحسین رفیعی.

همچنین، این کودکان و نوجوان قرآنی عزیز همخوان آلبوم‌ها بوده‌اند: محمدمیثم عظیمی، علی مهترانی، سیدمحمدصادق خادمی، مهدی سلیمانی، و محمدحسین بیگی.

اهدافی که ما در مجموعه سرودستان داشته‌ایم، در راستای آموزش قرآن با بهره‌گیری از سرود بوده است